

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1920 kl. 2 e. m.

*Första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 11,
i anledning av väckt motion om utverkande av rättighet
till utskänkning av öl och vin i riksdagsrestauranten.*

I en inom första kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 199, har herr *Bäckström* hemställt, att första kammaren ville för sin del besluta meddela vederbörande, att rättighet till utskänkning av öl och vin, avsedd att utövas inom riksdagshuset, bör utverkas. *Motionen.*

Beträffande motiveringen till denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över ifrågavarande motion från fullmäktige i riksgäldskontoret, vilket yttrande jämte en detsamma bilagd skrivelse till riksgäldskontoret från Stockholms allmänna restaurantaktiebolag såsom bilaga bifogas detta utlåtande. *Yttrande av riksgäldsfullmäktige.*

Av riksgäldsfullmäktiges yttrande framgår, att under tiden efter 1913 års riksdags beslut om borttagandet av utskänkning av spirituosa, vin och öl inom riksdagshuset, restaurantrörelsen därstädes ej givit ett ekonomiskt tillfredsställande resultat. Rörelsen har från och med senare hälften av år 1919 måst bedrivas helt och hållet på riksgäldskontorets risk enligt särskilt med Stockholms allmänna restaurantaktiebolag upprättat kontrakt, innefattande bland annat bestämmelser om vissa ekonomiska gottgörelser till bolaget för rörelsens upprätthållande.

Restaurantaktiebolaget har i skrivelse den 12 februari 1920 till riksgäldskontoret förklarat sig villigt att, därest rätt att utskänka vin och

pilsnerdricka å restauranten erhålles, driva rörelsen på egen risk mot vissa villkor.

Såväl enligt gällande kontrakt som enligt det senast lämnade anbudet skall riksgäldskontoret hyresfritt upplåta lokaler inom riksdagshuset med värme och belysning samt möbler och inventarier. Riksgäldskontorets förpliktelser i övrigt enligt kontraktet och enligt anbudet framgå av följande sammanställning:

Riksgäldskontoret erlägger till restaurantaktiebolaget

enligt kontraktet:	enligt anbudet:
1,000 kr. per månad i arvode ¹ ;	— — — —
1,400 kr. per år, utgörande ränta å förlagskapital;	— — — —
ersättning för förlust å rörelsen;	— — — — ²
250 kr. per månad i hyra för köksinventarier;	250 kr. per månad i hyra för köksinventarier;
125 kr. per månad i hyresersättning för viss personal.	250 kr. per månad i hyresersättning för viss personal.

¹ Arvodet minskas med eventuell vinst å rörelsen.

² Förlust, som på grund av minskad frekvens uppkommit efter den 1 juni, ersättes av riksgäldskontoret.

Utskottet.

Av ovanstående framgår, att — såsom riksgäldsfullmäktige även framhålla — det av Stockholms allmänna restaurantaktiebolag senast ingivna anbudet skulle medföra ej obetydlig ekonomisk fördel i jämförelse med nu rådande förhållanden, särskilt med hänsyn till att den erfarenhet, som sedan år 1913 vunnits i fråga om restaurantrörelsen, otvetydigt givit vid handen, att rörelsen, sådan den nu bedrives, icke har förutsättningar att bära sig. Utskottet anser visserligen i likhet med motionären, att de ekonomiska synpunkterna icke få tillmätas avgörande betydelse vid bedömning av frågan om utverkande av rättighet att servera öl och vin i riksdagsrestauranten, därest vägande principiella skäl kunde anföras mot dylik servering. Några sådana skäl torde emellertid icke kunna andragas, och ur nykterhetssynpunkt torde frågan, enligt utskottets mening, icke vara av någon nämnvärd praktisk betydelse. Vid sådant förhållande har utskottet funnit de ekonomiska fördelarna, som synas vara förbundna med rättigheter av ifrågasatt slag, vara så övervägande, att utskottet ansett

sig kunna tillstyrka bifall till motionen, dock med viss av formella skäl vidtagen omredigering av den i motionen gjorda hemställan.

Utskottet får sålunda, på grund av vad ovan anförts, hemställa,

att första kammaren måtte för sin del besluta, att hinder från riksdagens sida icke möter mot att rättighet utverkas till utskänkning inom riksdagshuset av öl och vin.

Stockholm den 8 mars 1920.

På utskottets vägnar:

OSKAR NYLANDER.

Närvarande: herrar Nylander, Larsson, Johansson i Löfholmen, von Hofsten, Malmberg, Almkvist och Steinholtz*.

*Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

av herrar *Johansson* i Löfholmen, *Malmberg* och *Almkvist*.

Till första kammarens andra tillfälliga utskott.

I skrivelse av den 7 innevarande februari har utskottet anhållit, att fullmäktige i riksgäldskontoret ville avgiva yttrande över en inom första kammaren av herr Bäckström väckt motion nr 199 om utverkande av rättighet till utskänkning av öl och vin i riksdagsrestauranten.

Med anledning härav vilja fullmäktige, som anse sig böra inskränka sitt yttrande till frågans ekonomiska sida, anföra följande.

Under den tid, som förflutit efter 1913 års riksdags beslut om borttagandet av utskänkning av spirituosa, vin och öl inom riksdagshuset, har riksdagsrestauranten innehafts dels av tre enskilda personer dels ock av Stockholms allmänna restaurantaktiebolag, som fortfarande utövar rörelsen i fråga. Anledningen till de täta ombytena av innehavare har ständigt varit densamma, nämligen omöjligheten att av restaurantrörelsen erhålla ett ekonomiskt tillfredsställande resultat.

Detta förhållande har förorsakat, att riksgäldskontoret under senare hälften av år 1919 måst påtaga sig ansvaret för förlust å rörelsen. Sedan fullmäktige efter 1919 års lagtima riksdags avslutande infordrat anbud å övertagandet av restauranten, inkommo visserligen tre sådana, men ansågs intet av dessa antagligt. Förhandlingar inleddes därför med Stockholms allmänna restaurantaktiebolag, som förklarade sig villigt att driva rörelsen på vissa av bolaget uppställda villkor. I likhet med föregående innehavare skulle bolaget avgiftsfritt disponera de för rörelsen avsedda lokalerna i riksdagshuset med tillhörande möbler och inventarier, varjämte riksgäldskontoret skulle bekosta lokalernas uppvärmning och belysning. Därutöver betingade sig bolaget nedanstående förmåner:

1:o) ett arvode av 1,000 kronor för varje kalendermånad, under vilken restauranten helt eller delvis varit öppen;

2:o) ett belopp, motsvarande 7 % årlig ränta å för rörelsen erforderligt förlagskapital av 20,000 kronor.

3:o) för rörelsen erforderliga förbrukningsartiklar och inventarier skulle tillhandahållas av riksgäldskontoret.

Tillika skulle, därest förlust å rörelsen uppstode, bolagets arvode ökas med belopp, motsvarande den uppkomna förlusten. Skulle åter vinst uppstå å rörelsen, skulle vinstbeloppet gå i avräkning å det fastställda arvodet.

På dessa grunder upprättades med bolaget kontrakt den 1 augusti 1919, vilket sedermera kompletterades med överenskommelse om en månatlig ersättning till bolaget *dels* av 250 kronor för hyra av diverse köksinventarier och servis, *dels ock* av 125 kronor för hyra av bostäder åt viss personal.

Beträffande serveringspriserna innehåller kontraktet ej några föreskrifter; dessa priser överensstämman emellertid i stort sett med dem, vilka gälla för bolagets III-klass-restauranten.

Jämlikt ovanberörda kontrakt med bolaget inköpte riksgäldskontoret under år 1919 diverse inventarier — möbler, servis, linne m. m. — för en sammanlagd kostnad av omkring 23,000 kronor. Härjämte hava möbler beställts för omkring 16,000 kronor.

Såsom av ovanstående framgår, drives restaurationsrörelsen för närvarande

helt och hållet på riksgäldskontorets risk. Enligt ett av bolaget lämnat räkenskapsutdrag har under 1919 års urtima riksdag, som pågick omkring $3\frac{1}{2}$ månader, å rörelsen uppkommit en förlust av ej mindre än 15,042 kronor 89 öre. I detta belopp hava inräknats ovannämnda arvode, ränta och hyresersättningar. Beloppet motsvarar sålunda riksgäldskontorets direkta kostnad för restauranten under nämnda period. Härtill böra emellertid läggas kostnaderna för restaurantlokaler underhåll, uppvärmning och belysning. I detta sammanhang bör dock anmärkas, att vid nu nämnda stora förlust hänsyn bör tagas till den synnerligen ojämma frekvensen under den tid restauranten hållits öppen.

Den erfarenhet, vilken sedan år 1913 vunnits i fråga om restaurantrörelsen, ger enligt fullmäktiges mening otvetydigt vid handen, att rörelsen, sådan den nu bedrivs, icke har förutsättningar att bära sig, utan måste beräknas gå med betydande förlust. Detta bleve än mer fallet efter den fördyring av omkostnaderna, som inträtt i och med 8-timmarsdagens införande.

Med anledning av den föreliggande motionen om införande av rätt att utskänka vin och öl hava fullmäktige begärt yttrande från Stockholms allmänna restaurantaktiebolag, som inkommit med här bilagda skrivelse i ämnet. Såsom av densamma framgår, innebär restaurantaktiebolagets anbud, att rörelsen därest rätt att utskänka vin och pilsnerdricka erhålles, skall drivas på bolagets risk, dock med skyldighet för riksgäldskontoret att hyresfritt upplåta lokaler med värme och belysning samt möbler och inventarier och till bolaget erlægga månatlig hyresersättning för köksutensilier och bostäder av inalles 500 kronor.

En sådan överenskommelse skulle alltså vara av ej obetydlig ekonomisk fördel i jämförelse med nu rådande förhållande.

Stockholm den 12 februari 1920.

EMIL KINANDER.

G. Lagerbjelke. G. Kobb. H. S. Tamm. S. H. Kvarnzelius.

John Hägglund.

Bilaga A 2.

Till riksgäldkontoret.

Stockholms Allmänna restaurantaktiebolag får härmed överlämna tablå över riksdagsrestaurantens inkomster och utgifter under tiden för urtima riksdagen år 1919. Den på rörelsen uppkomna bristen har sin grund uti den synnerligen ojämma frekvensen å restauranten under riksdagsperioden. Medelomsättningen per dag, vilken under riksdagens första månad uppgick till kronor 723:22, utgjorde under riksdagens sista månad kronor 153:64 och för riksdagsperioden i sin helhet kronor 405:20. Vid kalkylering av matsedelpriserna hade bolaget räknat med en medelomsättning av lägst kronor 600:— per dag.

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 12 saml. 2 avd. 5 häft. (Nr 11.)

På förfrågan av riksgäldsfullmäktige greve G. Lagerbjelke huruvida, och på vilka villkor, bolaget skulle vilja på egen risk övertaga riksdagsrestauranten för nu pågående lagtima riksdag, därest rätt till utskänkning av vin och pilsnerdricke å restauranten av riksdagen medgäves, får bolaget anföra, att bolaget, med hänsyn till de växlande frekvensförhållandena å riksdagsrestauranten, vilka icke kunna av privat innehavare påverkas, är av den uppfattningen, att restauranten borde innehavas av statsverket, men att bolaget på grund av det därom uttalade önskemålet är villigt att övertaga restauranten under nu pågående lagtima riksdag på följande villkor:

1. Riksgäldskontoret upplåter hyresfritt till bolaget för rörelsen erforderliga matsals-, kafé-, köks- och lagerlokaler, ävensom bostadsutrymmen för restaurantens personal.

2. Riksgäldskontoret tillhandahåller på egen bekostnad alla för rörelsen erforderliga möbler och andra inventarier ävensom all för matberedning och servering erforderlig utredning; dock att bolaget är villigt att hålla de köksutensilier vilka bolaget tillhandahållit under urtima riksdagen, mot ersättning som angives här nedan.

3. Riksgäldskontoret utför och bekostar alla erforderliga reparationer å såväl lokaler som inventarier.

4. Bolaget förbinder sig att väl vårda såväl lokaler som anförtrodda inventarier samt att ersätta den skada, som kan anses ha uppkommit utöver normalt slitage och bräckage.

5. För den vid restauranten anställda personal, som icke kan beredas bostad inom riksdagshuset, erlägger riksgäldskontoret till bolaget en hyresersättning av kronor 250: — per månad.

6. Därest bolaget tillhandahåller de köksutensilier, som omnämnas i punkt 2, erlägger riksgäldskontoret till bolaget en hyresersättning härför av kronor 250: — per månad.

7. I händelse av riksdagsupplösning förbehåller sig bolaget rätt till ersättning för de merkostnader, som kunna uppkomma vid sådan opåräknad avveckling av rörelsen.

8. Bolaget förbinder sig att omhänderhava serveringen inom riksdagshuset på sätt nu sker, samt att tillämpa matsedelspriser vilka icke överstiga de priser som gälla för bolagets III-klass-restauranter.

9. Detta åtagande gäller från nu pågående lagtima riksdags öppnande intill 1 juni innevarande år. Skulle riksdagen pågå utöver denna tid, förbehåller sig bolaget rätt till ersättning från riksgäldskontoret för den förlust å rörelsen, som från och med nämnda dag kan uppkomma på grund av minskad frekvens av gäster.

Stockholm den 12 februari 1920.

STOCKHOLMS ALLMÄNNA RESTAURANTAKTIEBOLAG.

A. Mild.

Viktor Holmberg.